

Novela zákona o obchodních korporacích mění od 1. ledna 2021 vícero ustanovení týkajících se výkonu funkce členů statutárního orgánu a jejich odpovědnosti. Níže uvádíme vybrané důležité změny, které by žádnému členovi statutárního orgánu neměly uniknout.

Nejste náhodou faktickým vedoucím?

Novela potvrzuje to, k čemu už dříve směřovala soudní praxe: některé zákonné povinnosti platí nejen pro osoby, které jsou členy statutárních orgánů formálně právně, ale i pro osoby, které se v postavení člena statutárního orgánu nachází jen fakticky. Jde především o tzv. faktické vedoucí, kteří jednají jako by byli členy statutárního orgánu, ačkoliv se jimi ve skutečnosti nestali či jimi přestali být (třeba proto, že jim – aniž si to uvědomili – skončilo funkční období). I oni se musí chovat jako řádní hospodáři, nejednat ve střetu zájmů a dodržovat zákaz konkurence.

Otevřený naopak nadále zůstává právní režim tzv. stínových vedoucích, tj. osob, které vykonávají vliv a chovají se jako statutární orgán, aniž by se mohly domnívat, že statutárním orgánem jsou. Podle některých názorů se na ně použijí stejná pravidla jako na faktické vedoucí, podle názorů jiných se na ně použijí jen pravidla pro vlivné či ovládající osoby.

Střet zájmů: nově dopadá na smlouvy uzavírané s osobou vlivnou a ovládající

Zákon i nadále vychází z principu, že nejlepším způsobem řešení střetu zájmů člena statutárního orgánu společnosti je transparentnost. Proto je členu statutárního orgánu uložena informační povinnost o jeho střetu zájmů vůči příslušnému orgánu společnosti (typicky dozorčí radě, popř. valné hromadě), který může na střet zájmů zareagovat: pozastavit mu výkon funkce či zakázat uzavření konkrétní smlouvy. Na této základní koncepci novela nic nemění. Zmíněná informační povinnost se však nově rozšiřuje i o případ, kdy má sama společnost (tj. nikoliv člen jejího statutárního orgánu) uzavřít smlouvu mimo rámec běžného obchodního styku s:

- osobou vlivnou nebo ovládající (s výjimkou koncernu); nebo
- osobou, jež je ovládána stejnou ovládající osobou.

V tomto případě mají členové statutárního orgánu novou povinnost o uzavření takové smlouvy včas informovat příslušné orgány společnosti.

Střet zájmů: faktický vedoucí informovat musí, společníci a prokuristé ne

- Také faktický vedoucí musí o střetu zájmů informovat příslušné orgány společnosti.
- Novela potvrdila, že informovat o střetu zájmů naopak nemusí společníci společnosti.
- Nově nemusí o střetu zájmů informovat ani prokuristé.

Chcete odstoupit z funkce člena statutárního orgánu?

Do konce roku 2020 platilo, že odstoupení z funkce stačilo oznámit orgánu, který člena zvolil (typicky valné hromadě). Funkce pak skončila za měsíc od takového oznámení, pokud nebylo sjednáno či schváleno jinak.

Zákon se od 1. ledna 2021 vrací zpět k historické úpravě v obchodním zákoníku: Jednoměsíční lhůta se ruší a funkce člena statutárního orgánu skončí až dnem, kdy jeho odstoupení projednal nebo měl projednat orgán, který ho zvolil, nebo orgán, jehož je člen, pokud tak stanoví společenská smlouva. Oznamí-li však člen své odstoupení přímo na zasedání příslušného orgánu, platí, že jeho funkce skončí za 2 měsíce po takovém zasedání (na žádost odstupujícího člena může však příslušný orgán schválit jiný okamžik zániku jeho funkce).

Soud Vás může z výkonu funkce vyloučit již za jedno závažné porušení

Nově k vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce soudem postačí jedno závažné porušení péče řádného hospodáře (dosud se muselo jednat o opakovaná závažná porušování). Vyloučení lze provést až na dobu 3 let, přičemž soud vyloučenou osobu vymaže jako člena statutárního orgánu z obchodního rejstříku u všech společností. Návrh k soudu může podat kdokoli, kdo osvědčí důležitý zájem (třeba menšinový společník). Soud ale může o vyloučení rozhodnout i ze své vlastní iniciativy. Porušit stanovený zákaz (např. pokračujícím výkonem funkce v roli faktického vedoucího) se nevyplatí: Porušitel bude ručit za dluhy společnosti, které vznikly v době porušování zákazu, celým svým majetkem a soud bude moci prodloužit zákaz výkonu funkce až na dalších 10 let.

Nová sankce v případě konkursu

Pokud člen statutárního orgánu přispěl porušením svých povinností ke konkursu společnosti, může mu být soudem (na návrh insolvenčního správce) nově uložena sankce spočívající v povinnosti doplnit majetek společnosti o částku až ve výši toho, čeho se věřitelům společnosti nedostává. Výše „příspěvku“ člena statutárního orgánu do majetkové podstaty se bude odvíjet od toho, jakou měrou přispěl k tomu, že společnost skončila v konkursu. Maximální výše tohoto „příspěvku“ je rozdíl mezi souhrnem dluhů společnosti a hodnotou jejího majetku.

Jak se na nová pravidla připravit?

- Pokud není společnost členem koncernu, pak při uzavírání smluv mezi ní a její osobou vlivnou či ovládající, nebo osobou, jež je ovládána stejnou ovládající osobou, nespomeňte jako člen statutárního orgánu plnit informační povinnost dle pravidel o střetu zájmů.
- Pokud zjistíte, že jste faktickým vedoucím, pravidla o střetu zájmů se vztahují i na Vás a neopomeňte tedy o Vašem možném střetu zájmů informovat příslušné orgány společnosti. Především ale svou pozici faktického vedoucího uveďte do souladu se zákonem.
- Při odstoupení z funkce člena statutárního orgánu si ověřte, kdy Vaše funkce podle nových pravidel skutečně skončí.
- Nechcete-li při odstoupení z funkce čekat na ukončení Vašeho členství ve statutárním orgánu do konání valné hromady, iniciujte úpravu stanov (či společenské smlouvy) tak, aby k ukončení Vašeho členství stačilo projednání Vašeho odstoupení tím orgánem, jehož jste členem.

Leden 2021

Korporátní tým JŠK

Tomáš Doležil	Tomas.Dolezil@JSK.cz	+420 604 857 992
Roman Kramářik	Roman.Kramarik@JSK.cz	+420 602 212 494
Helena Hailichová	Helena.Hailichova@JSK.cz	+420 720 071 172
Martin Vlk	Martin.Vlk@JSK.cz	+420 608 380 298
Jana Pospíšilová	Jana.Pospisilova@JSK.cz	+420 607 771 312
Tomáš Král	Tomas.Kral@JSK.cz	+420 732 500 300

